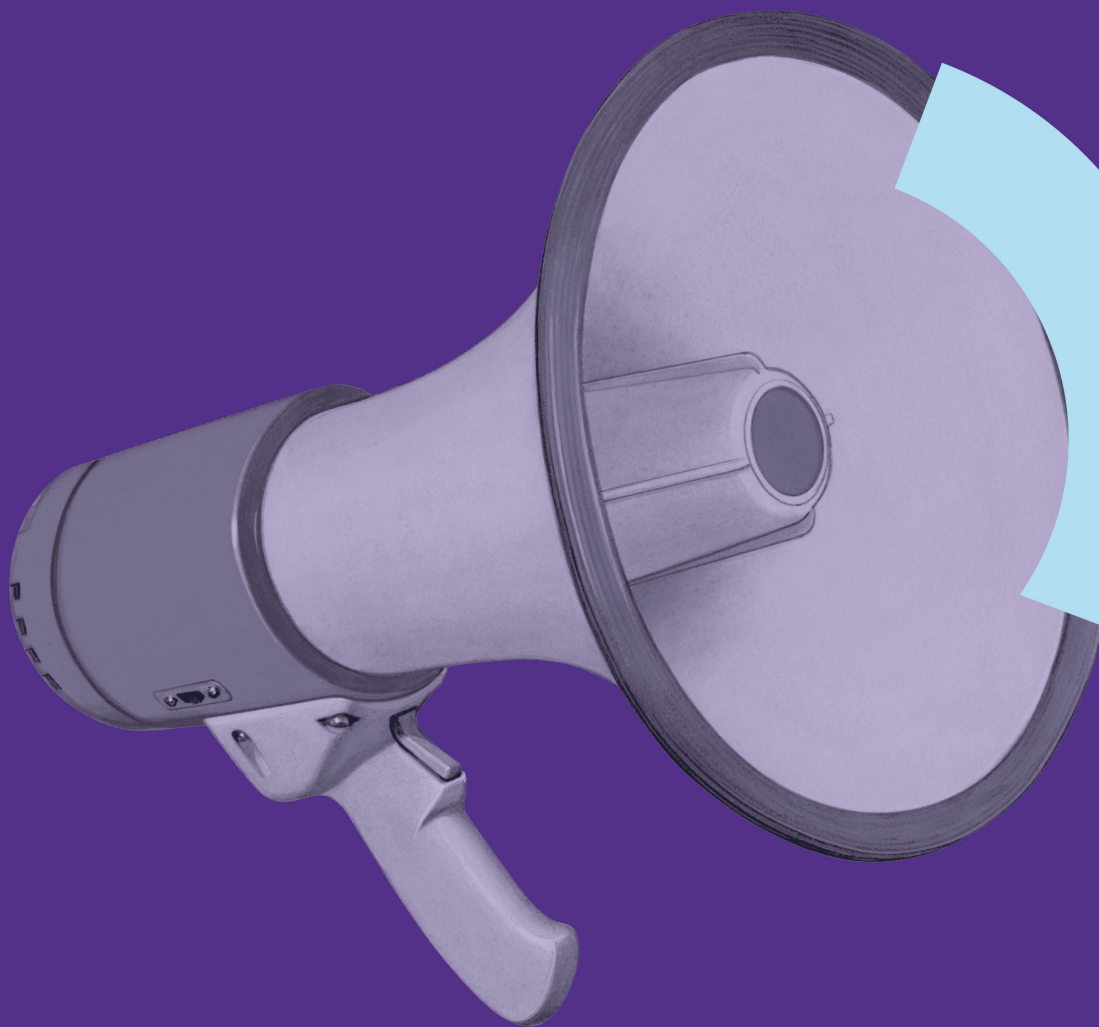

Stör Din Kommun

Vad brinner du för? Gör din röst hörd
Stör din kommun!

Innehållsförteckning

Karta över en kommun	4
Hur fungerar en kommun?	4
Kommunfullmäktige, nämnder och bolag	5
Kommunfullmäktige	5
Nämnder och förvaltningar	6
Kommunstyrelsen	6
Kulturnämnd	6
Idrott-, Utbildning- och Föreningsnämnd	7
Barn-, Utbildning-, Gymnasie-, Bildnings-, och Grundskolenämnd	7
Social-, Sociala resursnämnd	7
Ungdomsråd och Ungdomsfullmäktige	7
Bolag	8
Bra att veta	8
Några förslag på hur du stör en kommun	9
Kontakta en politiker	9
Träffa en politiker	10
Fråga ut partierna	11
Stör med klistermärken	12
Demonstrera	13
Övrigt	14
Politisk karta över Sverige	16
Riksnivå	16
Riksdagen	16
Regeringen	17
Domstolar	17
Myndigheter	18
Bolag	18
Ombudsman	18
Regional nivå	19
Regioner	19
Kommunalförbund	19
Länsstyrelsen	20

Jag vill störa: Kommun!

Detta är en guide till att lära dig mer om hur du påverkar en kommun! Först går den igenom hur en kommun fungerar med lite exempel på vem och vad som du ska och kan påverka. Sedan finns lite förslag på verksamhet för att störa din kommun. Sist finns en guide över resterande av Sveriges politiska system. Du behöver inte läsa varje ord i denna guide, läs det som du tycker är intressant och gå tillbaka till guiden om du vill läsa mer senare.

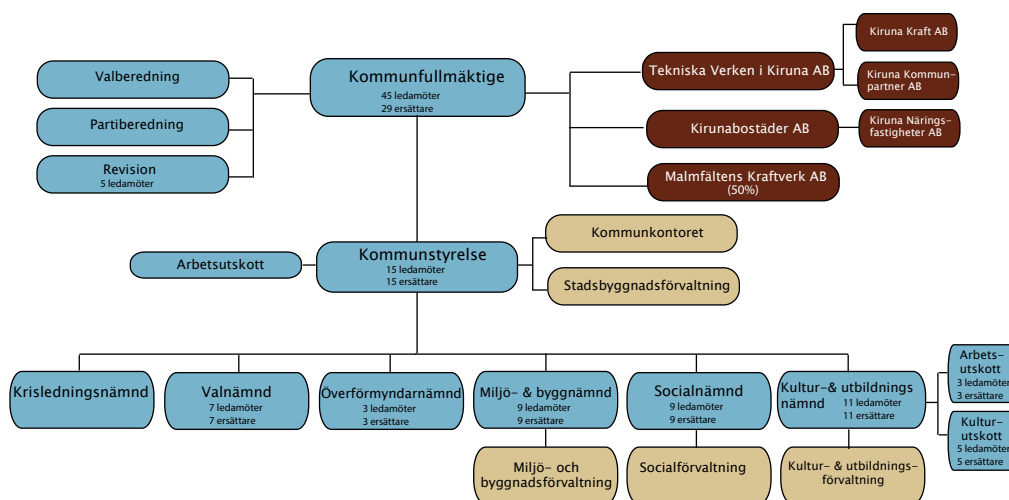
Karta över en kommun

Hur fungerar en kommun?

Kommunen är en politiskt styrd organisation och styrs på liknande sätt som staten. En sammanfattning av hur kommunen fungerar är att kommuninvånarna genom kommunala val väljer de politiker som ska representera dem och sitta i kommunfullmäktige. Fullmäktige har liknande funktion som Sveriges riksdag. Politikerna i kommunfullmäktige fattar beslut som är speciellt viktiga för kommunen. Till exempel mål och riktlinjer, budget och skatter men även vilka politiker som ska besluta i kommunens olika nämnder.

Kommuner har vissa ansvarsområden som staten har gett dem, dessa är: socialtjänsten (äldreomsorg och socialt bistånd), barnomsorg och förskoleverksamhet, den obligatoriska grundskolan samt huvuddelen av gymnasieskolan, att kommunen ska ha ett bibliotek, plan- och byggfrågor, hälso- och miljöskydd, renhållning och avfallshandtering, räddningstjänsten, ordning och säkerhet, vatten och avlopp, underhåll av kommunala gator och parker, civilt försvar.

All annan verksamhet sker frivilligt. Kommunen kan själv välja att arbeta med något för att det är viktigt för invånarna och kommunen. Det gäller till exempel fritidsverksamhet, turism, kultur förutom bibliotek, bostäder, trafik och näringsliv. Inom vissa områden får en kommun inte arbeta, såsom lag och ordning, läkarvård och statliga vägar. Exemplet nedan visar hur en kommun kan vara organiserad.

■ Politisk dimension av organisation
■ Kommunala bolag
■ Förvaltnings-/tjänstemannaorganisation

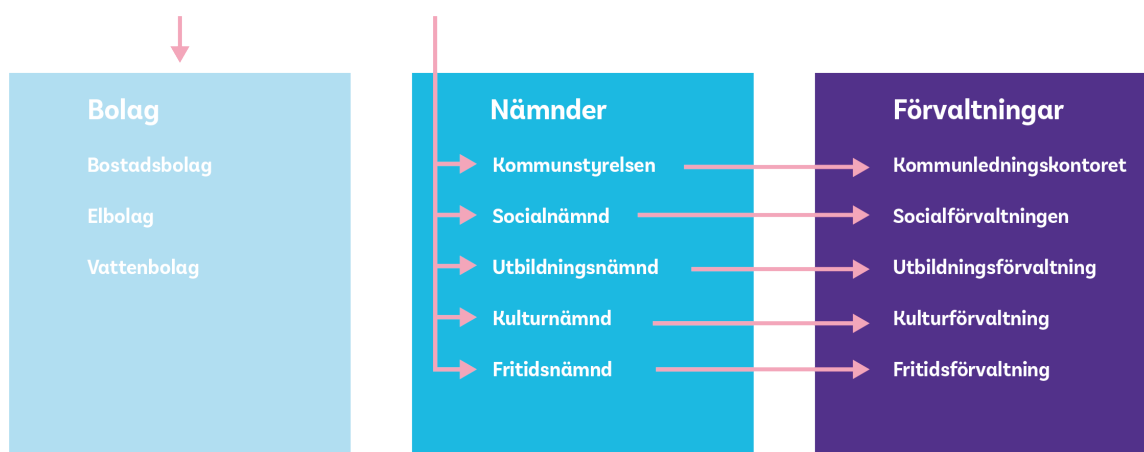
https://www.kiruna.se/contentassets/561531579a794e7894b2eb52efc90ef6/kommunorg_2015.pdf

Kommunfullmäktige, nämnder och bolag

Olika kommuner ser olika ut, mindre kommuner har ofta få nämnder medan större har fler. Om du har någon fråga om hur kommunen arbetar eller vill veta något om kommunen så kan ni gå in på deras hemsida. Om ni inte hittar vad ni letar efter så maila eller ring kommunen, de är skyldiga att svara på frågor.

Här nedan lyfts några av de viktigaste delarna av en kommun:

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige är kärnan av en kommun, det är kommunens motsvarighet till riksdag eller till ett föreningsårsmöte. Många viktiga frågor avgörs i kommunfullmäktige. I kommunfullmäktige sitter direkt valda politiker, det är de vi röstar om i kommunvalet. Kommunfullmäktige bestämmer sen själv vem som ska sitta i nämnder. I mindre kommuner sitter ofta politiker från kommunfullmäktige i de olika nämnderna, i större kommuner väljs oftast många som inte sitter i kommunfullmäktige in i nämnderna.

Du kan alltid kontakta en politiker som sitter i kommunfullmäktige, fråga dem gärna varför de tycker som de gör, politiker älskar att prata. Kommunfullmäktiges möten är oftast offentliga, vilket betyder att du kan gå och lyssna på dem, om du vill lära dig mer om hur kommunfullmäktige arbetar så kan det vara roligt! Ni kan gå dit som en förening och titta tillsammans, vissa kommuner streamar även sina möten. Men mötena kan vara väldigt tråkiga, långsamma och svåra att hänga med i, så var beredda på det.

Nämnder och förvaltningar

Alla frågor som är ”principiella eller av större vikt” avgörs i kommunfullmäktige. Det betyder att många av de viktigaste frågorna avgörs i kommunfullmäktige. Det skulle vara jobbigt att behöva ta alla beslut i kommunfullmäktige, därför delar kommunfullmäktige upp sig i mindre nämnder som endast fokuserar på vissa områden. Dessa nämnder kan ansvara för områden såsom skola och fritid. Större kommuner har ofta många nämnder, Stockholm har 30 nämnder, medan Bjurholm endast har 5 nämnder.

Men politiker klarar inte av att driva en hel kommuns arbete själva. Exempelvis kan inte några kommunpolitiker driva hela grundskolan i en kommun själv. Därför har de förvaltningar under sig, de är dem som gör det mesta faktiska arbetet i kommunen. Om du har gått på en kommunal skola så var den en del av din kommuns skolförvaltning. Det finns oftast en förvaltning per nämnd. Nämnder kan ibland ha utskott som fokuserar på ännu mer specifika frågor, lite som en nämnd i nämnden.

Nämnder och förvaltningar som arbetar med samma sak i olika kommuner kan heta lite olika saker, vilket gör dem lite förvirrande. Exempelvis kan en nämnd med ansvar över grundskola heta utbildningsnämnd i en kommun och grundskolenämnd i en annan. Nedan förklaras några av de vanliga typerna av nämnder, dessa finns inte i alla kommuner, ibland är de delade i mindre delar och ibland är en nämnd ansvarig för flera av områdena.

Kommunstyrelsen

Alla vet inte att kommunstyrelsen är en nämnd, men det är den. Den är lite som regeringen för staten eller som styrelsen i en förening. De ska leda kommunen framåt och har ett ”övergripande” ansvar över kommunen. Det är även kommunstyrelsen som ska genomföra kommunfullmäktiges beslut. Det är kommunstyrelsen som ska ha en helhetsbild över kommunen. Oftast är alla ledamöter i styrelsen heltidspolitiker så tveka inte att kontakta dem.

Kulturnämnd

Kulturnämnder ansvarar oftast för kultur! Det är ofta dem som ansvarar för kommunens bibliotek, kulturhus, kulturevenemang och kommunala museer. Om ni vill arrangera ett kulturarrangemang eller ska ha en förening med fokus kulturverksamhet så kan ni prata med dem, ibland kanske de kan ge en del stöd. Har ni en bra idé på ett kulturevenemang eller event så kan ni vända er till dem. Samma sak om ni har några synpunkter på ett kulturevenemang, ett exempel är om ni tycker att det finns för mycket alkohol på ett kulturevenemang.

Idrott-, Utbildning- och Föreningsnämnd

Denna typ av nämnd heter ofta helt olika saker och har ofta väldigt olika namn. Men denna typ av nämnd är ofta de som ansvarar för kommunens öppna fritidsverksamhet, idrotts- och fritidsanläggningar samt föreningsbidrag och lotteritillstånd. Så om ni har synpunkter på något av det eller om ni vill ha föreningsbidrag så kan ni kontakta dem!

Barn-, Utbildning-, Gymnasie-, Bildnings-, och Grundskolenämnd

Denna nämnd heter lite olika saker och är ofta i större kommuner uppdelad i flera delar. Exempelvis i grund- och gymnasienämnd. Den har ansvar över skolan. Ibland har den även ansvar för fritidsverksamhet. Om ni har en skola som ni tycker agerar fel på något sett, till exempel om en kommunal skola inte tillåter er att få vara på skolan så kan ni fråga någon politiker i nämnden.

Social-, Sociala resursnämnd

Denna nämnd finns i nästan alla om inte alla kommuner, det är ofta en av de största nämnderna. Nämnden har uppgifter från socialtjänstlagen och föräldrabalken, de arbetar även med förebyggande socialt arbete, bostadssociala insatser, stöd till brottsoffer och familjehemsvård. Här finns ofta delar av en kommuns förebyggande alkohol- och narkotikaarbete. Det är oftast om inte alltid denna nämnd som ansvarar för kommunens serveringstillstånd (vem som får lov att servera alkohol). Om ni tycker att det finns för många ställen som serverar alkohol, eller att de gör det för länge så kan ni kontakta dem.

Ungdomsråd och Ungdomsfullmäktige

I kommuner finns ofta något som kallas remissorgan, remissorgan är ofta en grupp av människor från en särskild målgrupp. En vanlig sådan är "Pensionärsråd". Dessa remissorgan får ofta lämna kommentarer på förslag som berör den deras målgrupp. Ibland finns det ungdomsråd i en kommun, där kan ungdomar få uttala sig om frågor som berör dem. Titta gärna på din kommun om de har det och gå gärna ert ungdomsråd om det finns. Ni som förening kan också skicka in en remiss (kommentar) på ett förslag som kommunen arbetar med. Det är lite svårt men politikerna ska läsa igenom er kommentar så det kan göra skillnad.

I vissa kommuner finns något som kallas ungdomsfullmäktige, det är typ som ett ungdomsråd bara bättre! Ditt väljs ungdomar, ofta från skolor, och där får de förutom att kommentera på kommunens förslag även skriva sina egna. Ofta har de även egna pengar som de kan bestämma över. Din UNF förening kanske kan samarbeta med din kommuns ungdomsråd, eller så kan du kanske engagera dig i det!

Bolag

En kommun kan äga företag, bolag. Oftast äger kommuner bolag själva eller tillsammans med andra kommuner. Den vanligaste typen av kommunala bolag är fastighet-/bostadsbolag, de som har kommunens byggnader och hyresrätter. Andra vanliga bolag är elbolag. Oftast arbetar vi i UNF inte med kommunala bolag, men ni kanske kan söka sponsring av dem? Kanske kan de betala för ett av era evenemang, exempelvis ett större sommarläger. En annan typ av kommunalt bolag som finns i vissa kommuner är turismbolag som marknadsför kommunen, dessa arbetar mycket med reklam. Om deras reklam har alkohol i sig eller är problematisk på ett annat sätt så är det bolagets styrelse som ni ska kontakta, eller kommunfullmäktige.

Kommunala bolag har en styrelse, som ofta består av politiker, som tar viktiga beslut inom bolaget. I större kommuner finns det ofta en "bolagskoncern" alltså att kommunen äger ett koncernbolag som i sin tur äger resterande av kommunens bolag.

Bra att veta

I Sverige finns något som kallas offentlighetsprincipen. Den betyder ungefär att "Alla handlingar (pappersdokument eller elektroniska handlingar) som är inkomna till en myndighet, eller upprättade hos myndigheten, och som förvaras hos myndigheten, är som huvudregel offentliga. Detta innebär att var och en har rätt att få läsa handlingarna och även (mot avgift) få en papperskopia på dem." (citat från <https://lagen.nu/begrepp/Offentlighetsprincipen>)

Eller enklare sagt: Du har alltid rätt att ställa frågor om kommun, region, stat och allt möjligt offentligt. Så om du undrar något så fråga!

Några förslag på hur du stör den kommun

Kontakta en politiker

Kommunpolitiker är valda för att representera oss medborgare. Men ibland vet de inte vad vi tycker, så varför inte berätta det för dem!

Vad behöver du?

- Något du tycker
- Något att skriva på

Hur gör du?

Skriv ner något som du tycker är viktigt. Det kan vara att du tycker kommunen borde arrangera fler nyktra aktiviteter för unga, eller att du tycker att det serveras alkohol på för många ställen i kommunen. Sedan tar du reda på vem som är ansvarig för området i din kommun. Du kan antingen kolla i listan ovan, på kommunens hemsida eller fråga kommunen genom att maila, ringa eller besöka dem.

Oftast ska du skicka något till ledamöter i kommunfullmäktige eller till ledamöterna i en nämnd. Antingen skickar du endast till en politiker, då är det bäst att skicka det till ordföranden, eller så skickar du till alla i nämnden/kommunfullmäktige! Om ni skickar epost så finns ofta deras epost-adress offentligt, om ni ska skicka ett brev på posten så adressera det till politikern (med för- och efternamn) men skriv nämnden/kommunfullmäktiges adress, ni kan hitta det på kommunens hemsida. Undvik att skicka brev till politikers privata adress.

Hur stör vi så mycket som möjligt?

Posta till så många som möjligt! Desto fler som ni hör av er till desto större chans att något händer!

Följ upp! Skicka ett mail igen och fråga vad de gör åt saken!

Skicka gärna på post och inte epost, det är större chans att de läser igenom ordentligt då!

Var gärna många som skriver på brevet, se om flera föreningar vill vara med på brevet, det tas ofta på större allvar då!

Träffa en politiker

Kommunpolitiker vill ofta göra ett bra jobb och de gillar för det mesta att prata. Så varför inte träffa dem för att prata om en fråga som du tycker är viktig?

Vad behöver du?

- En fråga som du bryr dig om!

Hur gör du?

Skriv till en politiker och fråga dem om ni kan träffas för att diskutera en fråga. Skriv vad frågan handlar om och mer specifikt vad du vill tala om. Om du vill så kan du bjuda dem på ett föreningsmöte eller om du vill träffa dem själv så kan du fråga om du kan få besöka dem i kommunens lokaler.

Det är inte säkert att de vill träffas, men om en politiker tackar nej så kan du alltid försöka med en annan. Det finns massvis med politiker att prata med i en kommun.

Hur stör vi så mycket som möjligt?

Leta efter rätt politiker! Du kanske kan delta på ett kommunfullmäktigemöte för att höra vem som bryr sig om vilka frågor, eller så kan du ett lokalt parti och fråga dem vem som bryr sig om din fråga.

Följ upp! Fråga dem vad de gör på området och kontakta dem efter någon månad och se hur det går! Politiker uppskattar uppföljning.

Om det går: Var trevlig. Tacka dem för deras arbete! En glad politiker är mycket mer samarbetsvillig! Prata också om varför frågan är viktig för dig!

Fråga ut partierna

Leta efter rätt politiker! Du kanske kan delta på ett kommunfullmäktigemöte för att höra vem som bryr sig om vilka frågor, eller så kan du ett lokalt parti och fråga dem vem som bryr sig om din fråga.

Följ upp! Fråga dem vad de gör på området och kontakta dem efter någon månad och se hur det går! Politiker uppskattar uppföljning.

Om det går: Var trevlig. Tacka dem för deras arbete! En glad politiker är mycket mer samarbetsvillig! Prata också om varför frågan är viktig för dig!

Vad behöver du?

- Gärna en dator (går att låna på bibliotek)
- Mycket tålamod och en del tid

Hur gör du?

Två saker måste du fixa innan ni kan fråga partierna. Först måste ni ha några frågor att ställa. Träffas gärna några UNF:are för att ta fram några intressanta frågor, om du inte känner någon UNF:are lokalt så kan du alltid skriva i UNF Lokalen på facebook eller kontakta en verksamhetsutvecklare.

Sen måste ni även ta fram partierna i kommunens mailadresser, det kan vara svårt. Partiernas hemsidor är ofta mycket dåliga. I värsta fall kan ni maila er fråga till partiet nationellt och be dem att skicka den vidare till partiet i kommunen. Tänk på att alla riksdagspartier inte finns i alla kommuner.

Hur stör vi så mycket som möjligt?

Ställ intressanta frågor! Det får gärna vara frågor som är aktuella just nu! Frågorna kan vara provocerande, som "Tycker ni att alla barn som växer upp i missbruksmiljö har rätt till en stödgrupp?". det blir svårare för partierna att svara nej då och de måste motivera sig.

Följ upp! När ni har svaren så publicera dem i era medier, ni kanske kan marknadsföra dem, eller tycka svaren på affischer och klistermärken. Skriv gärna en insändare om svaren eller kontakta en politiker för att fråga mer om hur de arbetar med frågan!

Ni kan alltid fråga om områden ni tycker att kommunen är dåliga på, som den tidigare frågan lämpar sig bra till en kommun där få får anhängstöd. Då kan ni skriva en insändare om att alla partierna vill det men ingen gör något! Förhoppningsvis får det dem att agera.

Stör med klistermärken

Ibland vill vi bara skapa lite uppmärksamhet utan att lägga allt för mycket energi på det. Då passar klistermärken utmärkt. De tar inte jättemycket energi att sätta upp, de kostar inte så mycket och de syns!

Vad behöver du?

- Färdiga klistermärken från UNF eller pengar att köpa egna med!
- Några vänner med lite tid att klistra upp klistermärkena med.

Hur gör du?

Antingen kan ni beställa färdiga klistermärken från UNF, kontakta UNF:s kansli för att få tag på dem, eller så kan ni skaffa egna! Det finns många tryckerier som säljer klistermärken där du själv kan skicka in ett tryck. Kontakta UNF:s kansli eller en verksamhetsutvecklare om ni vill ha hjälp med ett tryck. 1000 klistermärken i A6 format (105x148 mm) kan kosta mellan 700–2000 kr, kolla på lite olika tryckerier för att hitta ett bra pris. Det är billigare att beställa många klistermärken så fråga om andra distrikt eller föreningar vill ha klistermärken. Beställ minst några hundra klistermärken, de går åt snabbt! Det tar ofta minst en vecka att få klistermärkena från ett tryckeri så var ute i god tid.

Sen är det bara att gå ut och klistra! Sätt inte upp klistermärken på privata byggnader och på platser där de förstör. Ha gärna uppmaningar på era klistermärken, tänk på vad de ska säga. Vad ska de som ser klistermärkena tänka på?

Hur stör vi så mycket som möjligt?

Sätt gärna upp klistermärkena på platser där många rör sig och ha bra budskap som de flesta håller med om. Såsom UNF:s tidigare kampanj ”inte i mitt flöde” som försökte stoppa alkoholreklam riktat till barn.

Demonstrera

Ibland blir en så fruktansvärt arg över något! Varför gör inte samhället mer för vissa människor? Då kan det vara värt att demonstrera. Det är lite svårare att demonstrera med det är ett effektivt sätt att få uppmärksamhet.

Vad behöver du?

- Några att demonstrera med
- En fråga som ni bryr er om
- Lite pengar för att köpa material

Hur gör du?

Först behöver ni vara några stycken. Ni kan gå tillsammans i föreningen, men bäst är det om ni bjuder in andra föreningar. Om ni ska demonstrera för barns rätt till en nykter barndom så kanske ni kan fråga om BRIS, Rädda Barnen, Junis och andra UNF:are vill gå med?

Sen behöver ni träffas för att skapa material, mycket går att fixa själv. Ni kan köpa några lakan och färg för att måla era budskap eller så kan ni besöka en bygghandel för att köpa så ni kan bygga egna plakat. Ett annat alternativ är att köpa hem en del material, t ex går det att köpa flaggor med eget tryck för kring 500 kr.

Sist måste ni bestämma en tid, plats och vem som är ansvarig på plats. När ni bestämt er så söker ni tillstånd av polisen för att demonstrera. Det godkänns nästan alltid men skicka in er ansökan i god tid. Det går att ansöka på denna adress: <https://polisen.se/tjanster-tillstand/tillstand-ansok/allman-sammankomst/>

Det är viktigt att ni har någon som är ansvarig på plats så att demonstrationen går bra. Var bereda på att folk kan komma fram till er och ställa frågor, ni kanske ska förbereda några flyers?

Hur stör vi så mycket som möjligt?

Att demonstrera funkar bäst om ni är många och om ni demonstrerar för en tydlig sak. Att demonstrera för att alkohol är dåligt är kanske inte så bra, medan att demonstrera för att minska antalet serveringstillstånd i kommunen är bättre.

Se också till att göra mer än att demonstrera. Kontakta gärna politiker, skriv en insändare! Hitta på annat samtidigt så hörs det mer!

Övrigt

Mycket av informationen i denna guide är hämtat ifrån boken "Sveriges Politiska System" av Ylva Norén Bretzer, tredje upplagan (2017). Om ni vill lära er mer går den ofta att låna på bibliotek. Mycket information har även hämtats ifrån olika kommuners hemsidor. Läs gärna mer där. Om ni har någon fråga så kan du alltid kontakta din kommun.

Informationen om kommuner och resterande av det politiska i denna guide är kraftigt förenklat, om du vill få en bättre och mer grundlig förståelse för det svenska politiska systemet så läs gärna boken som rekommenderades ovan eller "Den Svenska Politiken" av Bäck, Erlingsson och Larsson, fjärde upplaga (2017), den finns ofta på bibliotek.

Jag som skrivit denna guide heter Simon Schönbeck, du får gärna ställa mig frågor eller be om hjälp. Ni når mig på simon.schonbeck@unf.se.

Jag vill störa: MER!

Här nedan följer information till dig som vill påverka på andra områden än kommunen. Det kommer en snabb genomgång på vilka uppgifter Regering, Riksdag, Regioner med flera har. Du kommer få lära dig vart du bör vända dig för att få genomslag med din fråga.

Politisk karta över Sverige

Riksnivå

Riksdagen

”All offentlig makt i Sverige utgår från folket” står det i Sveriges grundlag. Väljare röstar för vem de vill ska sitta i riksdagen och så får dessa bestämma vad som ska göras i landet. Riksdagen är den högsta beslutande makten i Sverige, ungefär som årsmötet i en förening. De är de enda som kan besluta om nya lagar och som kan tillsätta en regering.

Riksdagen består av de folkvalda riksdagsledamöterna, dessa är politiker som driver sin egen eller sitt partis frågor. Dessa är de du kan skriva till om du vill ändra något i hela landet. I Sverige har riksdagen delegerat makt ut till kommuner och regioner, som ansvarar för mer lokala frågor, men riksdagen bestämmer över kommuner och regioner.

Riksdagsledamöterna delar upp sig i olika utskott som ansvarar för olika frågor, såsom kommuner delar upp sig i nämnder. Det finns femton permanenta utskott och en EU-nämnd (som ansvarar för riksdagens samorganisering i EU arbetet), ibland tillsätts det fler tillfälliga utskott.

De utskott som arbetar mycket med UNF:s frågor är skatteutskottet, socialutskottet, kulturutskottet, civilutskottet, utbildningsutskottet och justitieutskottet. På sidan <https://www.riksdagen.se/sv/utskotten-eu-namnden/> kan du klicka in på de olika utskotten och läsa mer om dem, där går även att se vem som sitter i utskotten. Om du tycker att något ska ändras på riksnivå så är det dem du ska kontakta! Ett exempel kan vara om du tycker att alkoholskatten ska ökas, då kan du kontakta Jörgen Hellman (S) som är ordförande för skatteutskottet, jorgen.hellman@riksdagen.se. Riksdagsledamöterna är enkla att kontakta så gör gärna det om du har något du vill säga till dem.

Regeringen

Regeringen är lite som en föreningsstyrelse, det är de som ser till så allt som riksdagen (eller årsmötet) bestämmer blir av. Regeringen är de som leder landet och består av ett eller flera partier som gått tillsammans och som fått riksdagens godkännande. De leds av statsministern (typ ordförande). Regeringen består av flera ministrar, eller statsråd som de ibland kallas. Dessa ministrar har olika ansvarsområden och styr över olika departement. Flera ministrar styr ibland tillsammans över ett departement. Departementen är till för att hjälpa regeringen leda Sverige, de utreder frågor och tar fram underlag till regeringens beslut.

Regeringen har några olika ansvarsområden: De lägger fram förslag till riksdagen. De verkställer riksdagens beslut. De styr myndigheter. De är Sveriges ansikte utomlands. De kan ingå i avtal med andra länder. De kan utfärda förordningar och föreskrifter (Ungefär som kompletterande lagar, typ hur en lag ska fungera rent praktiskt). De är ansvariga för krishantering, såsom i Covid-19 pandemin och under krig.

Varje regering väljer själv vilka departement de ska ha, därför är det svårt att säga vilka som arbetar med UNF:s frågor. Men oftast finns det exempelvis Socialdepartementet som ansvarar för bl a folkhälsofrågor. Så när UNF driver kampanjer om så arbetar vi ofta mot socialdepartementet och ministern som leder departementet, idag är det socialminister Lena Hallengren (S). Så om du vill att något ska ändras i regeringens arbete med ANDTS frågor kan du skriva till Lena Hallengren (S) socialdepartementet.registrator@regeringskansliet.se.

Domstolar

Domstolar finns till för att "pröva mål och ärenden på ett rättssäkert och effektivt sätt" vilket ungefär betyder att de bedömer om någon har brutit mot lagar, föreskrifter, förordningar eller andra regler. De avgör också tvister mellan personer och mellan organisationer och personer. Det finns tre typer av domstolar: "allmänna domstolar" som främst bedömer brott och civilrättsliga (brott mot avtal osv), "förvaltningsdomstolar" där myndighetsbeslut kan bli överklagade och "specialdomstolar" som dömer utifrån särskilda lagområden, ex arbetsdomstolen.

Generellt sett arbetar vi inte med domstolar inom UNF. Men det finns tre typer av tillfällen då vi kanske gör det. Om ett föreningsårsmöte fattar ett beslut som du menar går emot stadgar så kan du vända dig till en allmän domstol för att få beslutet prövat. Ett annat fall är då UNF genomför en anmälan av person eller företag efter en utköpskontroll eller liknande, om fallet går vidare så kan det tas till allmän domstol. Det sista fallet är om UNF tycker att ett myndighetsbeslut bryter mot lagen, då kan vi ta det till en förvaltningsdomstol, exempelvis om vi tycker att en kommun ger ut för många serveringstillstånd (tillstånd för att servera alkohol).

Myndigheter

I Sverige finns ca 340 myndigheter, de flesta av dessa leds av regeringen. Myndigheterna ser till så att de lagar och regler som riksdag och regering beslutat om blir verklighet, det kan till exempel vara socialstyrelsen som arbetar med att ta fram och sprida information om vård och omsorg samt samarbete och utvecklingsarbete.

UNF får ekonomiskt stöd av både Myndigheten för Ungdom- och civilsamhällsfrågor och av socialstyrelsen för det arbetet som vi gör. Myndigheter arbetar med lite allt möjligt och om du undrar något om deras arbete så kan du alltid kontakta dem. Några myndigheter som UNF har arbetat med förut är Myndigheterna för Press, Radio och TV (Alkoholreklam), Konsumentverket (Alkoholreklam, Alkoholmarknadsföring), Socialstyrelsen (Folkhälsofrågor), Folkhälsomyndigheten (Folkhälsofrågor).

Bolag

Staten äger en del bolag, företag. Vissa företag äger staten 100% av, ett exempel är banken SBAB. Vissa företag äger staten tillsammans med andra stater, såsom Postnord. Vissa företag äger staten bara delar av, såsom Telia. Det statliga företag som UNF arbetar mest med är Systembolaget och dess dotterbolag IQ.

Ombudsman

Inom staten finns något som kallas ombudsmän, de är organisationer som ansvarar för att vissa intressen ska lyftas. Några exempel är konsumentombudsmannen som försvarar konsumenters intressen mot företag i domstol, diskrimineringsombudsmannen som ska se till att alla följer diskrimineringslagen och barnombudsmannen som företräder barn och ungas rättigheter.

UNF kan arbeta med exempelvis konsumentombudsmannen om vi tycker att ett företag säljer alkohol på ett olagligt sätt, då kan de hjälpa en. En viktig sak är att det finns "privata" ombudsmän, dessa fungerar olika bra, ett välkänt exempel är reklamombudsmannen som granskar reklam. Ett mindre känt exempel är alkoholgranskningsmannen, de säger att de bevakar hur företag marknadsför alkohol men de får pengar av alkoholindustrin. Då de får pengar av och indirekt styrs av alkoholindustrin så litar UNF inte på alkoholgranskningsmannen, UNF arbetar heller aldrig med dem.

Regional nivå

Regioner

Regionerna är vad som tidigare kallades landsting. Egentligen är de bara en annan typ av kommuner, i lagen heter de "sekundärkommuner" (medan vanliga kommuner heter "primärkommuner"). Därför har de en liknande struktur som de vanliga kommunerna har. De har en regionfullmäktige som väljs direkt av väljarna, regionfullmäktige delegerar sedan mycket beslut till olika nämnder. Vissa tror att regionerna står "över" vanliga kommuner, att de kan bestämma över dem, men det stämmer inte.

Regionerna har särskilt ansvar för hälso- och sjukhusvård, men de arbetar ofta även med kultur, turism, planering, folkhögskolor och lokaltrafik. Exempelvis ger ofta regionerna bidrag till UNF distrikt. UNF arbetar inte särskilt mycket med regionerna men om vi arbetar med exempelvis kulturfrågor så kan ni arbeta med regionen.

Kommunalförbund

Kommunalförbund är lite speciella, de kan förstås som en förening med flera kommuner som medlemmar. Kommunalförbunden har alltid ett uttalat syfte och arbetar endast mot det. Ett exempel på ett stort kommunalförbund är Göteborgsregionen som är en samling kommuner kring Göteborg som arbetar med allt möjligt från arbetsmarknadsfrågor till hållbar tillväxt. Ett exempel på ett mindre kommunalförbund är Kalmarsundsregionens renhållare som endast ansvarar för insamling och behandling av hushållsavfall i medlemskommunerna.

Kommunalförbunden är svåra att förstå sig på och arbetar sällan med UNF:s frågor, därför arbetar vi sällan med dem. Men de styrs av kommunerna och leds av politiker som är tillsatta av medlemskommunerna, dessa politikerna går att fråga ut och kontakta. Vissa kommunalförbund arbetar med våra frågor, såsom Göteborgsregionen som arbetar med bl a "stärka ungas möjlighet att utvecklas och deras möjlighet i samhället", då kan de vara värda att arbeta med.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen beskrivs ibland som "statens förlängda arm", då de lyder under riksdag och regering, de ska vara en länk mellan staten och kommunerna. Det finns en länsstyrelse per län, de överlappar oftast med regionerna. De har två huvudsakliga ansvarsområden: De ska samordna och de ska se till så statens mål blir verklighet i kommunerna. Men de arbetar även med att informera regering och riksdag om kommunerna samt att informera kommunerna om nya beslut och mål.

Ett bra exempel är ANDTS-samordnare, de är anställda på länsstyrelsen som har i ansvar att både hjälpa och granska kommunernas arbete på området alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel. De utbildar ofta anställda på kommunen eller driver olika samarbeten och nätverk. ANDTS-samordnaren har ett stort ansvar och är en nyckelperson i alkohol- och narkotikafrågorna. Det är främst dem som UNF har kontakt med på länsstyrelserna.